

U svakom broju ima i drugih članaka koji bi mogli zanimati pojedine arhivske djelatnike, ali zbog prostora i vremena koje nam je dano, zadržali smo se na prikazu samo ovog godišta Rassegna degli Archivi di Stato.

Martin Modrušan

»RESTAURO«, 1–3 (1992)

U 1992. godini, do mjeseca rujna izašla su tri broja časopisa »Restauro«. U prvom broju (siječanj-veljača 1992. godine), na str. 49–57 u članku pod naslovom »Fiksiranje suvremenih sredstava za pisanje na papiru. Mogućnosti, praktičnost i granice« (Die fixierung moderner Schreibstoffe auf Papier. Möglichkeiten, praktische Aspekte und Grenzen), autori Agnes Blüher i Karl Brederbeck obrađuju vrlo značajnu problematiku u procesu restauriranja. U laboratorijima za restauriranje i konzerviranje koristi se tzv. mokri postupak uz upotrebu vode i raznih otapala, pa sredstvo za pisanje ne smije biti topljivo. Međutim, tijekom postupka neka sredstva za pisanje mogu se razlijevati, izbljediti ili čak potpuno nestati, a može doći i do promjene u obojenju. Takva sredstva za pisanje treba prije obrade fiksirati. U članku su prikazane dosadašnje mogućnosti i granice fiksiranja. Opisana su svojstva suvremenih sredstava za pisanje, njihov kemijski sastav, otpornost prema vodi i komponente boja koje sadrže, a navedeno je i što je nužno znati za ispravno provođenje procesa fiksiranja.

U članku »The ICCROM Paper Conservation Course, Horn-Wien«, Gabriela Krist i Gerhard Banik (str. 13–14) izvještavaju o tečaju održanom u Austriji od 2. kolovoza do 27. rujna 1991. godine. Raspravljalo se o kemijskoj obradi arhivske i knjižne građe, kao i o tradicionalnim procesima restauriranja i konzerviranja.

Dieter Lomp u članku »Djelomično kalanje papira u suzbijanju korozije tinte« (Partial Paper Splitting to Combat Ink Corosion) (str. 16) opisuje metodu restauriranja samo pojedinih dijelova listova oštećenih korozijom tinte. Ova je metoda posebno pogodna za restauriranje koloriranih isprava i karata jer nema opasnosti od oštećenja boje.

O osnivačkoj sjednici Europskih konzervatorskih društava, ECCO (European Confederation of Conservator Restoreres Organization), izvještava na str. 14–15, Ludwig Ritterpusch u članku »Konstituierende Sitzung von ECCO«. Sjednica se održala u Bruxellesu 13. i 14. listopada 1991. godine, u knjižnici École des Arts de la Chambre.

Posebno zanimljiva tema obrađena je u drugom broju časopisa »Restauro« (ožujak-travanj 1992. godine). U članku pod naslovom »Upotreba gama zraka za uništavanje plijesni knjiga« (Gemmastrahlen zur Schimmelbekämpfung bei Büchern), na str. 114–120, autori Jörg Mann, Wolfgang Wildführ, Helmut Langguth i Eleonore Teichert iznose iskustva primjene ove metode

u Sveučilišnoj knjižnici u Leipzigu. Pomoću aparata GUP 32 »Panorama« Središnjeg instituta za istraživanje izotopa i radijacije u Leipzigu, primijenjena je metoda sterilizacije gama zrakama uz korištenje kobalta 60. Za uspješnu primjenu korištene su doze od 12 kGy, pri čemu je utjecaj na optička i mehanička svojstva papira bio minimalan. Na ovaj način sterilizirano je oko 600 knjiga iz knjižnice. To je značajan korak u masovnijem konzerviranju građe jer, primjerice, samo u Sveučilišnoj knjižnici u Leipzigu pohranjeno je oko 200.000 povijesnih knjiga od kojih je većina zaražena plijesnim. U budućnosti bi ova metoda mogla biti korištena u mnogim laboratorijima za restauriranje i konzerviranje, posebno glede njihovih prostornih ograničenja i nedostatka djelatnika koji rade na poslovima restauriranja i konzerviranja.

U istom broju obavještava se i o trotjednom tečaju s teorijskom nastavom, demonstracijama, praktičnim radom i posjetama laboratorijima za restauriranje i konzerviranje, koji se održavao od listopada do studenog 1992. godine u Tokiju i Kjotu. Ovaj međunarodni tečaj za konzervaciju s japanskim papirom (International course on Japanese paper conservation) organizirao je ICCROM, Nacionalni institut za istraživanje kulturnih dobara Tokyo (Tokio National Research Institute of Cultural Properties; TRINCP; Agency for cultural affairs, Japan).

U organizaciji Saveznog zavoda za istraživanje i ispitivanje materijala (Bundesanstalt für Materialforschung und- prüfung, Berlin), od 4. do 8. svibnja 1992. godine održan je u Berlinu tečaj na temu »Kemija za restauratore papira« (Chemie für Papierrestauratoren, Teil II). U istoj instituciji, od 6. do 10. srpnja 1992. godine održan je tečaj pod nazivom »Uvod u mikroskopiranje strukture papira« (Einführung in die Mikroskopie der Papierfaserstoffe).

U trećem broju (svibanj-lipanj 1992. godine), u članku »Radionice za restauriranje u USA« (Buchrestaurierungswerkstätten in den Vereinigten Staaten von Amerika), Susan Herion nas upoznaje s načinima rada u laboratorijima za restauriranje različitih institucija u USA, od kojih su dvije akademske, dvije privatne, a jedna je vladina. Prikazana je kratka povijest institucija i opis pojedinih knjižnih zbirki.

Laboratorij za restauriranje građe u Kongresnoj knjižnici u Washingtonu (Library of Congress – LOC, Washington D.C.) podijeljen je na tri dijela: odjel za konzervaciju knjiga, odjel za konzervaciju dokumenata i odjel zaštite (održavanje, zaštitna ambalaža i jednostavna restauriranja većih količina). U odjelima za restauriranje knjiga i dokumenata s vremena na vrijeme radi i do 10 restauratora, a u odjelu zaštite pet tehničara. Planovi projekata rada izrađuju se prema prioritetima restauriranja, a svaki djelatnik odgovoran je za cjelokupno restauriranje građe koja mu je povjerena.

Posebno je zanimljiv laboratorij privatne knjižnice Folger Shakespeare Library, Washington D.C., gdje na poslovima restauriranja i konzerviranja rade dva restauratora i tri pripravnika. Koriste kompjutorizirani uređaj za restauriranje metodom dolijevanja, a za bijeljenje se koristi umjetni izvor svjetla.

Laboratorij za restauriranje i konzerviranje Sveučilišne knjižnice Milton S. Eisenhower u Baltimoreu provodi tri programa obrazovanja: petogodišnji program za konzervatore, seminare od po dva tjedna godišnje za djelatnike u knjižnici koji nisu profesionalci u restauriranju i konzerviranju i tromjesečne dopunske programe za konzervatore.

Knjižnica Američkog filozofskog društva u Philadelphiji, u laboratoriju za restauriranje i konzerviranje zapošljava dva restauratora, a veliku pozornost posvećuju preventivnoj zaštiti.

U Studiju za konzervaciju knjižnice Sveučilišta Yale u New Havenu, restauratori se bave istraživanjem novih materijala. Zastupaju metodu »učenja uz rad«, a praktične probleme, posebno glede uveza knjiga, rješavaju na osnovi iskustava francuske, engleske i njemačke tradicije.

Potreba fiksiranja uveza knjige uzrokuje podebljanje hrpta što onemogućava lako listanje i stvara poteškoće kod snimanja. Taj se problem godinama pokušavao riješiti i na osnovi iskustva te potpunih analiza dobiveni su rezultati koji su poslužili za razvoj jedne nove konstrukcije uveza. Takav novi uvez, patentirao je 1952. godine P. B. G. Upton, suradnik Patra (The Printing, Packing and Allied Trades Research Association). Način uvezivanja opisuje J. A. Szirmai u članku »Četvrtina pregiba korica kao konzervatorski uvez« (Die Viertel-Falz-Einbanddecke als Konservierungseinband), na str. 153-154. Hrbat knjige takvim uvezivanjem ostaje ravan jer nema okomitih uglova korica, a dobiva jednu kožnu navlaku sa hrptenim uloškom od kartona. Savitljiv je, pa se tako uvezana knjiga lako otvara i lista.

Na seminaru održanom 22. lipnja 1992. godine u Akademiji Schloß Solitude Stuttgart, o preuzimanju fotografija (Erhaltung von fotografischem Material), raspravljalo se o razvoju i praksi restauriranja fotografija.

Na tečaju koji se održavao u Sveučilišnoj knjižnici u Tübingenu od 5. do 9. listopada 1992. godine, raspravljalo se o različitim fotografskim tehnikama i konzerviranju fotografija.

U restauriranju i konzerviranju suvremena tehnologija nalazi sve veću primjenu, pa na str. 164-167 u članku »Mikroorganizmi na zidnim slikama« (Mikroorganismen auf Wandmalerien) Michaela Berner i Karin Petersen opisuju metodu ispitivanja slika na zidu pomoću fluorescentnog mikroskopa za brzo i lako dokazivanje mikrobioloških kolonija.

O stručnom usavršavanju može se nešto više saznati u članku Susan Herion »Mogućnosti financiranja praktičnog usavršavanja u USA« (Finanzierungsmöglichkeiten von Berufspraktika in den USA). Prikazane su četiri mogućnosti financiranja: polaznik sam plaća usavršavanje pomoću stipendije jedne zadužbine ili programa, pomoću različitih institucija u USA ili kombinacijom navedenih mogućnosti. U članku su navedene i adrese na koje su polaznici mogu prijaviti.

U svakom broju časopisa »Restauro«, uz mnoge članke iz raznih područja restauriranja i konzerviranja i obavijesti o stručnim skupovima, mogu se naći i natječaji za radna mjesta u raznim institucijama, reklame za opremu laboratorija, aktualnosti o raznim događajima, međusobnoj suradnji različitih institucija te pregled novih publikacija.

Dubravka Pilipović